

FORBICA

Vaje dijakov sploh.

„Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača.“

Hroseskega dom.

Pokrila tiha noč je že naravo
Klar trudno je, leži da si počije,
In kamor se oko ogre v daljavo
Nobenega človeka vidit' nije.
Le luna z svojo žalostno blešavo
Nam potnikom na mater zemljo sije. —
Te en Horak in si v moravški fari,
Da nepremišljeno ne stopiš vاري.

U farno znano te Horak predene
Kli dom je pravi mnogo mož preslavnih,
Al tebe jelja urna mar ne žone:
Pogledat', vidit' krajev vseh mikavnih?
Pred saboj vgladaš loge vse zelene
In cerkvice od časov starodavnih.
Pa to naj te prijatelj slo ne veže
Kaj drugega oko ti naj upreže.

Na bregu gor' stoji prijazna hiša
Med drugimi u družbici veseli;
Ne sliši grdega se tukaj vriša,
Govorov ne, ki bi godune vneli;
Mirnejšega od tega ni solisa.
Tu mnogi bivati so si želeli,
Kjer mati je Hroseskega žibala,
Hrovenotka duša rada bi bivala.

Hosega *) čast prelepo je skajala
Pravdnost Vam, da mati je rodila
Tri Vam slovenskih pesnikov vseh kralja,
Vene nevernojoče slave je povila,
I tim vasi Vasi galih vseh prazala,
Al hočete kaj večega častila?
Gotlor slovenske pesme bojo peli
Vas bojo u spominu vsi imeli.

Iz Vase srede zvezda je vohajala,
Ki je Slovencom žarno zasvetila,
In jim u črni noči svet kazala,
Oblake goste pa je raztegnila,
Da nam je sončna luc zdaj zasijala,
Ker v logu zopet je zapela Vila;
Slovenci pesme nje so poslušali
Kras nedosegljivo občudovali.

Hoseškega časte slavljanški sveti
In tudi zmiraj bojo ga častili,
Nikdar ne bo več časov doživeti,
Da bi imé njegovo pozabili;
Njegovi slavi dano ni veneti,
Poznejši naši bojo jo množili,
In tega imenjes ti rojalka,
Vas srečna, al je ktera ti enaka?

Radovedna muha.

Tri ognju muha je sedela
U pištriu ravno jed je vrela,
Ta sitna, sladkosnedna muha
Či vedit, kaj se v loncu kuha?

*) „Hosega“ se imenuje vas moravske fars, kjer je Hoseški doma.

Le gleda, gleda, glo jo mika
Tud nos nastavlja, k jedi vtiha;
»Kdo vé, kaj tukaj je rogača,
Ne mara, sladka je pogáča?»

Pa kaj, če prav v soparu počí:
Predrjna mika v pišker skočí;
Al sladkosnednost jo prevari,
V joj! vročica se opari!

»Al mar ocvrti so drobljanci?
Žnabiti clo še mastni žganci?»

Taj vedít hočem, pomaruka,
Kaj tukaj se v tem piškru huka?»

Zdaj revea umiraje joha,
Vsim radovednim reče, stoka:

»Svoj dolgi nos u lonc sem rila,
Žuto sem v njem zdaj smrt sterila.

O mile, drage ve sestrice,
Golfive var te se sladčice!

Mušica, mroga je neslana
V svoj védičnosti pokopana.

J. Mehinec.

Náše dela .

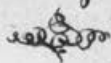
Uzemí domovina, dela male,
Iz src so tebi vdaníh pričetle;
Zdaj krasne niso še, se niso gale,
Tocasi bodejo pa dozorele,
Mogočno bodejo se razširjale,
Prijetne sape od sebi puhtele.
In, domovina! boš se veselila,
Da sine si žvoste si izredila.

Večer 8. prosence 1819.

Na nebu se se je zvezda utonila —
Je nas pokrila zj prečrna noč,
Her luc je najsvítlejši ugasnila;
Tomote nas objame trda moč,
Ho Ti, Vodnik! si zvezda svítlomila,
Zatonila.

Domovina.

Ti, domovina! moje si veselje,
Spodbuja tvoja sladko me ime,
Ti hraniš moje najsvetejši želje,
Se ti Tebi vedno krejoni srci
Zato, predruga! vzemi pesmi male
V znamenje hvale!

Fr. Levce.

Topografske črtice.

(Sp. A. Zupanič.)
(Druž.)

Da se ne bova zmiraj le oholj Ljubljane sahala, ti hočem danes povedati, kako smo nekdaj dijaki na goro sv. Valentina popotovali. Ta gora okinčana z cerkvico, posvečeno sv. Valentinu dvigu je se, kakor ti je znabit že znano, više kot bližnji hribi, blizu Moravc. Poti ste do gore dve. Ena je le za pešce in jelje med vasmi skoz Moravce do gore; druga je za vozeve in gre skoz Črnuče in Krasno. Se ve, da mi voza nismo promogli, vrezali smo jo tedaj peš po prvi poti.

Tripeljavši se čez široko Savo, mahali smo jo v veliki vroči: ni zdaj po pašnikih in lepo obrašnih travnikih, zdaj po zelenih hribih ali po golem skalovju. Posebno gosti so v tem kraju mlini, da je holičhaj kake mlakce, da le malo malo voda v kakom grabenčku orla, že zagledaš mlin — se ve, da je komaj malo večji kot poljeva lupina in tiste baže od ktere kmetje pri nas pravijo: »kadar je moča ne more, kadar je suša, pa poslušā.«

Kadrič nas je jela že jeja težiti; jako smo se tedaj zveselili, Moravce pred nami v dolini ležati viditi. In res, zaježene vode smo dobili v Moravcih dovolj, so tudi še precej prijazni ljudje, ali - samo od mačk ne smeš tu govoriti. Ne vem, kaj se jim je mačka pregrešila, ali to vem, da gotovo na svetu ni človeka, kateri bi mačke bolj sovražil, kakor - Moravčan. Od strani sem nekdaj slišal, da so Moravčani enkrat mačko klali ali koga? Gotovega pa nisem mogel nikdar pozvediti. To pa ti rečem, ako hočeš, da imenuješ Moravčana svojega prijatla - ne omeni kar nič mačke; če jo kje na potu vidil, nikar ne reci, da je mačka, raje reci, da je kužek ali mojasec, ali kar že hočeš, le mačke ne imenuj. Celó v krčmi ne reci: „prosim max jesti,“ ker „mau“ je mačka veli, in ker o to besedo le mačko ponavljaš - ne bilo bi dobro zate. Od teh mačk naj bo dovolj. Ko smo precej veliko vas in zalo cerkev pregledali, smo jo dalje muhali in kmalo na precej višjo goro prišli. Pregledali smo prvič cerkev, ki je precej velika in tudi še notri precej čedna - klopi ni, da bi se romar opočil. Tronik se ne drži cerkvenega zidovja, sem stoji na strani. Blizu cerkve sojidano je tudi poslopje mežnarjevo. Našli smo gori že mnogo ljudi, sedeli so po travi krog cerkve in po vseh krajih gledali; od tod namreč se prav lepo vidi na dolgo in široko.

Rekel sem, da je na griču samo cerkev in hiša mežnarjeva, ali za danes to ni veljalo, danes zrastle je krog cerkve

velika vas, lesenih iz desek zbitih hiš, pri kterih so ljudje vun in notri hodili. Na smrekovih vejah, visečih spod strehe spoznali smo, da so — krčme.

Tedaj jame noč svoje temne krila razprostirati čez gore — pokažejo se ognja sem ter tje krog cortve. Veter je pihal in valil sivi dim po gori. Noč bila je temna, le praskajoči plamen razsvitloval je okolico svojo in podobe krog grmade sedecih polil z rudečim svitom. Možaki zbrali so se krog ognjev, puhali duhan iz majhnih pipic in pomenkvali se o tem ali onem. Ženi ni bilo kaj videti, ne vem, kam so zginile, saj jih je včasu vendar toliko bilo, da ni bilo moč, regljanja prestatiti.

Se nekaj časa hodili smo krog cortve, ogledovaje zborc okoli ognjev; tudi smo se h kakim približali in poslušali pomenkovanje sedecih (dasiravno ni to lepo bilo); pa jelo nas je zebsti, popuščili smo tedaj ognje in bližali smo se lesenim bajtam, v kterih je tudi ogenj kaj veselo švigal.

Ena teh hiš bila je posebno velika. Stopimo notri. Tu ti je bil dlon, menil sem, da tu cekine delé, tako so se rili. Tri dolgih mizah sedeli so možki in ženske, se vé, da natlačeni, kot smotke (fige) v sodu. Gospod gostivničar je pa nosil jed in pijačo gostom. Vino bilo je sicer rudečo ko kri, ali, kakor mi je nekdo pravil, ki je ta nektar okusil, je pravi, "Farmreifer". Da pa veš, kak okus je juha imela, ti bom povedal, kako jo je gosp. gostivničar kuhal:

Nad ognjem visel je hotel, velik, kakor je tisti, v katerem vsi nam hrano kuhajo. Nalit je bil o čisto - vodo le mali, mali kosček mesa, menda že petokrat prekuhanega, je plavalo po njem. Pa vhljub tej slabi pijaci in hrani bilo je ljudi notri polno, ki so dobre volje bili in veselo pesmi peli.

Računarska zastavica.

Vse osebe je pilo. Vstane jih na enkrat dvanajest, primejo svoje kupice in eden z drugim trčijo.

Če si modor, pa povej, kolikokrat so vsi vkup trčili?

J. Primožič.

Otok.

V sredi cerkniškega jezera, ne daleč od Cortnice proti jugu zagledaš mali z smrekami jako zarašen griček, po imenu „Otok“. Ime je pravo, ker je res, oholi in oholi jezero. Tudi menim, da so vsakomur lastnosti tega jezera znane, da tu namreč ob času suše, kjer je popred ribar lovil ribe, zdaj kosec svetlo koso klepa in pastir veselo prepeva, živi - no pase. Pa pustimo to, ogledimo se rajši na bližnji griček, na katerem je vas z ravno tem imenom. Hiše so splote čedno zidane, in reči moram, da otočani res svojim sosedom dajejo lep izgled snajnosti in marljivosti. Kraj jezera stoji mala pa čedna hišica z nadstropjem. Pred hišo stojite lepe košate lipi in pod njima kaj lepo vravnana miza. Pri tej mizi je sedelo nekoga poletnega dne petero ljudi. Na prvem sede-

ju sedel je hišni oča, kakih 50 let star, in zraven njega njegova supruga, tudi že postarana pa vendar še trdna ženska. Unkraj mize sedela sta dva fantiča in zala deklica, komaj kakih 15 let stara. Pri prvem pogledu vidiš, da so ti otroci unih dveh, in da jih nekakša otožnost obdaja. Ni se jim poljubilo veseliti se z drugimi veselega dne. Kaj je nek vzrok take otožnosti? me boš vprašal, dragi moj. Koj ti bom povedal.

Tred malo dnevi je sedel med to družinico še en starček s sivimi lasmi. Že več, ko 70 zim mu je belilo glavo. Bil je družini stari oča.

Nekoga dne, ko je popred nekaj časa močno dežvalo, in jezero se je zelo narašalo, gre uni starček proti jezeru, se opotoče in — v vodo pade.

Res, da kličo na pomoč iz vsega grla, pa živa duša ga ne sliši. Vrtnec ga zgrabi in ga zanese v sredo jezera, kjer revež vtoni.

Čez tri dni so dobili truplo spoštovanega starčka blizu vasi, ki se ji pravi: „Gorenjo jezero“, kamor ga je bila silovita voda zanesla. —

Ravno je odhajala družina osmino in se z žalostjo spominovala ljubega, tako nesrečnega starčka.

Res žalostni spomini. Misli so se jim lahko brale: „Naj mu bo zemljica lahka; večna luč naj mu sveti!“

Prebrisana tridružba,
ali
pogovor treh dijakov.

Ko so šolo v mestu N. dokončali, se tri malopridni pa prebrisani dijaki potovati namenijo; češ, bi velike mesta in imenitne kraje pregledovali. Se ve, da njih edini popolni pripomoček je bil, se pri bogatejših hišah obotavljati in pri teh, ako to mogoče, se malo okrepčati. Ali, ker njih solske spricavala so bile večidel le slabe, se je žalibog, njih preveseli sklep le v tugo in v skrb spremenil, ker od svoje domovine so jo reveži že precej daleč odmahali. Zamisljeni se prodajo na samotni kraj, tu pomisliti, kaj in kako jim je začeti. Pogovor se začne, katerega so kaj prebrisano sklonili:

Tolde. Vidiš Lojze, vedno si silil, te na pot, le na pot, dobro se bomo imeli, zdaj vidiš — —

Lojze. (mu ježno v besedo seže) Ali sem te silil? Nisem ti rekel, Tolde prcaudari, da se ne boš čemeril, kakor si vajen.

Danež. Nič se ne pravdašta. Vsi tri smo liči, da nas ni para. Zberimo svoje raztrčene misli, in — in — ne vem, kako bi rekel, in — pre — premislimo, kako bi se iz tega daljnega kraja domu vrnili; ker, kakor vama je znano, človek brez cesarske veljave podoben je pišivemu orehu, katerega nobeden ne pobere. Nič drugega nam zdaj ne ostane, kakor Vodnikov glat besede: „Prebrisana glava, pa pridne roke.“ Tedi Lojze?

Lojze. (zamisljeno na tleh laži in z glavo kima; Tolde pa krepelico išče,

da bi si iz bližnjega drevesa jabelko, katero je še na vrhu bilo, sokla-til.)

Tanuz. (jezno proti Poldeu) Sej ga buteca! tak pojdi le sim, in pomagaj nama kaj preudariti. Z enim jabelkom si vboječ nič ne boš pomagal.

Polde. (vrže krepelico na stran in počasi proti unima gre.) Trimaruha, meni po trebutku kruli, da res nemorom prestat.

Tanuz. (veselo) Le molči in imej Tobovo potrpljenje. Meni jo nekaj - post - zdaj mi je še le nekaj, gotovo, zares prebrisanega v trmo padlo. Ako sta le vidva sogorna dečka, bomo kmalo po žepah žventkjali.

Lojze in Polde (nadespolno) Povej, povej brzo kar misliš.

Tanuz. Urno mi se na pot podajta (od veselja komaj diha) in kakorvnekolj trave naborita in jo v mesto N. (bolj glasno) v spodnje rožmarinske ulice kmalo prinesita. Taz se bom bolnega naredil in kakor siromak pred cerkvijo ležal. Nobeno drugo zdravilo mi ne bo pomagalo, kot vajna donešena trava et cetera et cetera. -- Potem jo bota gotovo prodala in pomoč, domu priddi je tu. Ti Lojze moraš še komponirati, kaj boš govoril, in o kakšno zvižaco boš travo hvalil. To pripustim tvoji butici, ker Polde je preveč mrzel in boječ; z njim ni nič.

(Hleče proti mestu.)

Lojze. (vstane) »Dictum, factum« zdaj pa le na pot.

Polde. Taz pa nisem dosti prebrisan, da bi razumel, kaj

on s travo narediti misli (se vzdiguje). Taj le mislim, da je z donarjem osut, in zdaj pa misli, naj gresta, kamor hočeta. (Oba jo mahata proti bližnjemu trību)

Tolde. (Čez nekaj časa). Kakšne trave pa, tega ni bedak nič povedal.

Lojze. Kakšnehoj hočeva. Gotovo bolj nenavadne. Hlodbno mi vrjemi dragi Tolde, da Janez se bo, kakor vselej tudi zdaj prebrisanega skazal. (Hitro sta na nekem kraju polne žepu tra-ve nabasala in kakor potolažena gresta proti mestu. Tolde tudi v zavitku dovolj nese.)

Tolde. (se smeja). Sicer sem lačn kot pes — pa vendar se moram smejati; kaj bo neki Janez v tim počel?!

Kmalo sta bila v mestu. Tolde res začuden veli: Ali sva že v rožmarinskih ulicah (bere „rožmarinske ulice“ kar je na neki hiši zapisano stalo.)

Lojze. Da, da — — kaj pa tam, lej ravno pred tisto corko jo (kaje na njo) toliko ljudi stoji. Zdaj bova vidila, kaj je Janez naredil.

(Tolde debelo ko vol gleda in strmo na omenjeni kraj zija, takro da je večkrat v kaknega memogredočega butil.)

Tolde. Lej, lej opaka, saj je vendar le Janez (natika očali na nos), primaruka, da je res; zdaj pa le urno stopkajva. Ko sta na odločeni kraj dospela, sta se zelo zveselila videti svojega pajdaša na tleh sedeti, ki se je grjal ko kača in opil, da je bilo groza. — (Konco prihodnjic.)

Smesnice.

Gojzdni stražar in tat se srečata. Tat ima zajca pod dolgo suknjo svojo skritega.

Gojzd. straž.: "Kaj pa imaš pod suknjo?"

Tat.: "I nič, - trebuh."

Gojzd. straž.: "Trebuh? Kaj pa na desni strani?"

Tat.: "To Vam lahko razložim. Na levi strani me zob boli, zatoraj pa vse na desni (strani) jem, tegavolj se tudi na desni strani trebuh bolje pihta, kot na levi."

Gojzd. straž.: "A tako; z Bogom prijatelj!" L. L - i.

Neki lajnivec je trdil, da je v petih trenutkih pol milje daljč prijezdil. Vprašali so nazočega urnega jezdeca, je li tudi on tako brzo jezditi zamore? "Ne", odgovori ta, "jezdim že ne, tako hitro, lažem pa tudi lahko, ako bi hotel."

Ko je nekemu delavcu zavoljo kufrastega nosu v družbi nek imeniten gospod zabavljat, da mu denarja nikdar ne zmanjka, ker na obrazu bakren griček imeti - veli - je vendar le kaj. "Ko bi le res bilo" zavrne delavec, pa žalibog - ni. Bil sem že zavoljo tega pri glatarju in ga o tem vprašal, pa rekel mi je, da vsaki je velik ovel in neumnaj, kteri misli, da je to baker." L. T.

